

Kšicová, Danuše

Účast brněnské literární vědy a folkloristiky na VIII. mezinárodním sjezdu slavistů v Záhřebu (3.-9. 9. 1978)

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. D, Řada literárněvědná. 1980, vol. 29, iss. D27, pp. [189]-190

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/108737>

Access Date: 21. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Zprávy

ÚČAST BRNĚNSKÉ LITERÁRNÍ VĚDY A FOLKLORISTIKY NA VIII. MEZINÁRODNÍM SJEZDU SLAVISTŮ V ZÁHŘEBU (3.—9. 9. 1978)

Brněnskou literární vědu a folkloristiku reprezentovalo na VIII. MSS svými pracemi osm badatelů (šest z filozofické fakulty, dva z ČSAV). Jejich příspěvky byly otištěny buď ve dvousvazkových Československých přednáškách pro VIII. MSS (Academia, Praha 1978 — šest referátů), nebo v Příspěvcích pro VIII. MSS (Ústav pro českou a světovou literaturu, Praha 1978 — dva komunikáty). Osobně se však sjezdu zúčastnilo jen pět badatelů (B. Beneš, M. Kopecký, D. Kšicová, M. Mikulášek z filozofické fakulty a O. Sirovátka z ČSAV).

Z šesti tematických okruhů literárněvědné sekce (1. Světový význam slovanských literatur 20. stol. a vývoj literárních směrů a žánrů; 2. Metodologický základ srovnávacího zkoumání slovanských literatur; 3. Poetika a typologie slovanského románu v kontextu evropského románu; 4. Zákonitosti vývoje starých slovanských literatur; 5. Recepce antiky ve slovanských literaturách; 6. L. N. Tolstoj a naše doba) si tři badatelé (V. Kudělka, M. Mikulášek a D. Kšicová) zvolili téma první, což souvisí s výzkumem vývoje literárních žánrů, na němž se podílí jak filozofická fakulta, tak ČSAV. Dva příspěvky (M. Kopeckého a A. Závodského) se týkaly recepce antiky.

Lingvistickoliterárněvědná sekce, v níž bylo vytčeno rovněž šest témat (1. Literární styly a vývoj básnického jazyka ve slovanských literaturách 20. stol.; 2. Ústní lidová slovesnost a její vztah k psané literatuře a k vývoji jazykového vyjádření; 3. Otázky interpretace a uměleckého překladu slovanských textů a textologická problematika; 4. Literární styly jako problém literární periodizace; 5. Kritéria určování literárnělingvistických jednotek v díle autora a epochy; 6. Literárnělingvistická problematika v díle L. N. Tolstého) bylo zastoupeno jen téma čtvrté prací zesnulé V. Vlašínové.

Ze čtyř tematických okruhů folkloristické sekce (1. Folklor slovanských národů ve 20. stol. Nové procesy v lidové kultuře. Vztah k literatuře; 2. Poetika a stylistika slovanského folklóru z komparativního hlediska; 3. Jazyk folklóru s ohledem na dialektu a ve vztahu k spisovnému jazyku; 4. Vztahy slovanského a neslovanského folklóru) se zaměřili brněnští folkloristé B. Beneš a O. Sirovátka na první dva.

Téměř všichni zúčastnění badatelé začínali svoji vědeckou dráhu v seminářích prof. Franka Wollmana, na jehož metodologii navazují komparatistickým aspektem, důsledně uplatňovaným v mezoslovanském i širším evropském kontextu. Tento přístup se výrazně projevil v referátu Milana Kopeckého, jenž se svou příznačnou fundovaností analyzoval zprostředkovaně i bezprostřední pronikání antické kultury do slovanských literatur za humanismu. Artur Závodský zmapoval recepci antiky v české dramatice 19. a 20. století. Dramatice byla věnována pozornost i z hlediska vývoje literárních žánrů. Referáty Viktora Kudělky a Miroslava Mikuláška sledují s neobyčejnou akribií především aspekt tvarový. V. Kudělka začínuje do evropského kontextu jihoslovanskou modernu a M. Mikulášek analyzuje s přihlédnutím ke kořenům evropské komedie morfologii slovenské satirické komedie 20. a 30. let 20. století. Zároveň problematice je věnován i příspěvek Danuše Kšicové, sledující na pozadí typologického srovnání české a ruské poémy diferenciativní znaky genealogie tohoto žánru od romantismu k neoromantismu.

Periodizační problematice literárního stylu je věnován příspěvek Vlasty Vlašínové, rehabilitující ruský naturalismus. Zkoumáním žánrů lidového vyprávění ze sémiotického hlediska se ve svém klasifikačním příspěvku věnuje Bohuslav Beneš. Složitými vztahy populární literatury k folklóru se v zajímavém referátě Literatura, folklór, paraliteratura zabývá Oldřich Sirovátko.

Z těchto příspěvků bylo na sjezdu předneseno pouze pět: dva folkloristické a tři literárněvědné. Přes své poměrně malé početní zastoupení a přes organizační nedostatky sjezdu, které velmi znesnadňovaly sledování jednotlivých tematických okruhů, zúčastňovali se brněnští slavisté rovněž diskuse. Za pozornost stojí polemika M. Mikuláška s některými soudy americké rusistky N. Natové o struktuře Bulgakovových románů.

Vzhledem k tomu, že členění sjezdových jednání bylo velmi rozříštěné a že nebylo uskutečněno závěrečné zasedání, které by alespoň globálně zhodnotilo výsledky sjezdu, jsme nuceni v současné době odkázat na odborný tisk, který bude o sjezdových materiálech postupně referovat. Konkrétní úkoly byly vytčeny alespoň v sekci folkloristické, kde bylo dohodnuto postupně vydávání folkloristických slovníků jednotlivých slovanských národů, stejně jako spolupráce při zpracování teoretických otázek studia folklórních žánrů a spoluúčast při sestavení antologie folklóru osvobozenického hnutí slovanských národů za druhé světové války.

Závěrem lze poznamenat, že organizátoři IX. MSS, který se bude konat v roce 1983 v Kyjevě, měli by ve zvýšené míře vycházet ze všech kladných i negativních zkušeností sjezdů minulých, tak aby účast slavistů ze všech světadílů byla skutečně zhodnocena. Doufáme, že i brněnští slavisté se příštího sjezdu zúčastní ve větším počtu.

Danuše Kšicová

PRACOVNÍ ZASEDÁNÍ K VÝROČÍ JOSEFA DOBROVSKÉHO

Dne 6. ledna 1979 uplynulo 150 let, co v Brně zemřel Josef Dobrovský, zakladatel slavistiky. K tomuto výročí Josefa Dobrovského uspořádala katedra české literatury a literární vědy na filozofické fakultě UJEP v Brně pracovní zasedání. Zúčastnili se ho mimo učitele brněnské filozofické a pedagogické fakulty také hosté z filozofické a pedagogické fakulty Palackého univerzity v Olomouci a z pedagogické fakulty v Českých Budějovicích.

Zasedání zahájil prof. dr. Milan Kopecký, CSc., vedoucí pořádací katedry, který vložil cíl zasedání a zdůraznil, že brněnská filozofická fakulta se vždy hrdě hlásila k odkazu Josefa Dobrovského. Poté bylo předneseno 11 referátů, které budou otištěny v jubilejním sborníčku. Z nich uvádím nejpodstatnější:

Doc. dr. Karel Palaš, CSc., nejdříve osvětlil — na pozadí starších i soudobých prací o české literární minulosti — zakladatelské postavení Dobrovského Geschichte ve vývoji našeho literárního dějepisu. Dále se věnoval srovnávání Geschichte s Jungmannovou Historií literatury české, přičemž se zaměřil na odlišnosti obou děl, projevující se především v jejich intenci, v celkovém pojetí českého literárního vývoje i v přístupu k jednotlivým faktům. Doc. dr. Radoslav Večerká, CSc., zdůraznil, že Dobrovský zahajuje u nás vědecké pojetí slovanské filologie. Celé úsilí gramatiků první poloviny 19. století se opírá o knihu Josefa Dobrovského Ausführliches Lehrgebäude der böhmischen Sprache (1808). Dobrovský podal již roku 1813 projekt etymologického slovníku. V jeho osobnosti se spojil racionalistický syntetik s kritickým analytikem. Světový názor Dobrovského rozebíral doc. dr. Richard Pražák, CSc. Ukázal, jak tento badatel byl při nastolování požadavků v přítomnosti skvělým taktikem. Přesvědčen, že reálné věci nepotřebují falešné osvětlení, zůstal Dobrovský osvícencem stejně za Josefa II. jako v době reakce Metternichovy. Prof. dr. Milan Kopecký, CSc., charakterizoval Dobrovského vztah k tzv. zlatému věku české literatury. Dobrovský bystře rozpoznal význam knižtisku pro vzdělání širokých vrstev. Ve „zlatém věku“, jehož tolerantnost podtrhoval, nacházel linii progresivní tvorby a snažil se v „nepůvodní“ produkci odlišit mechanické překlady od tvůrčích adaptací. Prof. dr. Dušan Jeřábek, CSc., rekonstruoval průběh sporů o smysl českých dějin a připomněl poměr významných našich historiků a filozofů k reformaci a k Dobrovskému. Dr. Vlastimil Válek, CSc., analyzoval Literarische Nachrichten von einer Reise nach Schweden und Russland (1796). Doc. dr. Bohuslav Beneš, CSc., zhodnotil práci Josefa Dobrovského o folkloristice; Dobrovský podle něho představuje první fázi folklorismu u nás. Dr. Jana Vignatiová ukázala, jak Dobrovský dovedl využít archeologického